

ФІЛОЛОГІЯ

УДК 811.112

DOI <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2023.3.1>

Дун Ці

аспірантка кафедри германських мов, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Пирогова, 9, м. Київ, Україна, 01601
ORCID: 0000-0003-3985-7207

Dong Qi

Postgraduate Student at the Department of Germanic Languages, Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University, 9, Pirogov str., Kyiv, Ukraine, 01601
ORCID: 0000-0003-3985-7207

ПРОБЛЕМА МАНІПУЛЯЦІЇ
В АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІTHE PROBLEM OF MANIPULATION
IN ENGLISH POLITICAL DISCOURSE

Англomовний політичний дискурс є предметом вивчення багатьох науковців, але досі не існує єдиного визначення цього поняття. Цей факт може свідчити про складність і багатогранність політичного дискурсу, а також про його важливість для розуміння політичних процесів. Маніпуляція в політичному дискурсі – це проблема, яка викликає все більше занепокоєння в суспільстві. Зростаючий інтерес до політики змушує людей задуматися про те, як мова використовується для впливу на їхні думки і дії. Дискурс у цілому – це складне і багатогранне явище, яке вивчається не лише лінгвістами, а й представниками інших наук, таких як соціологія, філософія, соціологія, психологія, когнітивна метаантропологія, антропологія соціального буття та філологія. Раніше дискурс ототожнювали з текстом, але в сучасній лінгвістиці ці поняття розмежовуються. Дискурс – це не просто текст, а й комунікативна ситуація, в якій він виникає, а також знання та вміння, якими володіють учасники спілкування. У зв'язку з цим слід проводити філологічні дослідження феномену маніпуляції в контексті англomовного політичного дискурсу. **Мета статті** – дослідити та проаналізувати проблему маніпуляції в контексті англomовного політичного дискурсу. Реалізація мети передбачає вирішення таких завдань: 1) проаналізувати феномен маніпуляції як проблему англomовного політичного дискурсу; 2) запропонувати авторське визначення терміну маніпуляція. **Наукова новизна.** Автор вперше доводить та пропонує авторський термін маніпуляція в контексті англomовного політичного дискурсу. Маніпуляція – це одна з форм проблеми смерті та безсмертя особистості, яка проявляється у свідомому та/чи позасвідомому бажанні впливати на інших людей за допомогою англomовного політичного дискурсу та інших видів дискурсу з метою підкорити інших індивідів своїй волі, егоїстичним намірам та егоцентричним бажанням. **Висновки.** Автор приходить до висновків, що маніпуляція в англomовному політичному дискурсі – це слово з негативним відтінком, але в дійсності вона присутня у всіх мовних висловлюваннях. Будь-яка успішна комунікація – це маніпуляція, навіть якщо вона не має негативних наслідків.

Ключові слова: маніпуляція, дискурс, політичний дискурс, англomовний політичний дискурс, стилістичні особливості, філологія.

English-language political discourse is the subject of study by many scholars, but there is still no single definition of this concept. This fact may indicate the complexity and multifacetedness of political discourse, as well as its importance for understanding political processes. Manipulation in political discourse is a problem of increasing public concern. A growing interest in politics makes people think about how language is used to influence their thoughts and actions. Discourse as a whole is a complex and multifaceted phenomenon that is studied not only by linguists, but also by representatives of other sciences, such as sociology, philosophy, sociology, psychology, cognitive meta-anthropology, anthropology of social existence, and philology. Previously, discourse was equated with text, but in modern linguistics these concepts are demarcated. Discourse is not just a text, but also the communicative situation in which it occurs, as well as the knowledge and skills possessed by the participants of communication. In this connection, philological studies of the phenomenon of manipulation in the context of English-language political discourse should be conducted. **The purpose** of the article is to investigate and analyze the problem of manipulation in the context of English-language political discourse. The realization of the goal involves solving the following tasks: 1) to analyze the phenomenon of manipulation as a problem of English-language political discourse; 2) propose an author's definition of the term manipulation. **Scientific novelty.** For the first time, the author proves and proposes the author's term manipulation in the context of English-language political discourse.

Manipulation is one form of the problem of death and immortality of personality, which manifests itself in the conscious and/or unconscious desire to influence other people with the help of English-language political discourse and other types of discourse in order to subjugate other individuals to one's will, selfish intentions and self-centered desires. Conclusions. The author comes to the conclusion that manipulation in the English-language political discourse is a word with a negative connotation, but in reality it is present in all linguistic expressions. Any successful communication is manipulation, even if it has no negative consequences.

Key words: manipulation, discourse, political discourse, English-language political discourse, stylistic features, philology.

Постановка проблеми. Англomовний політичний дискурс є предметом вивчення багатьох науковців, але досі не існує єдиного визначення цього поняття. Цей факт може свідчити про складність і багатогранність політичного дискурсу, а також про його важливість для розуміння політичних процесів.

Маніпуляція в політичному дискурсі – це проблема, яка викликає все більше занепокоєння в суспільстві. Зростаючий інтерес до політики змушує людей задуматися про те, як мова використовується для впливу на їхні думки і дії.

Дискурс у цілому – це складне і багатогранне явище, яке вивчається не лише лінгвістами, а й представниками інших наук, таких як соціологія, філософія, соціологія, психологія, когнітивна метаантропологія, антропологія соціального буття та філологія. Раніше дискурс ототожнювали з текстом, але в сучасній лінгвістиці ці поняття розмежовуються. Дискурс – це не просто текст, а й комунікативна ситуація, в якій він виникає, а також знання та вміння, якими володіють учасники спілкування.

У зв'язку з цим слід проводити філологічні дослідження феномену маніпуляції в контексті англomовного політичного дискурсу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед останніх публікацій можна виділити дослідження маніпулятивних тактик С. Гаспаряна та З. Айрапетяна, які говорять, що «маніпуляція – це зловживання мовою, виражене свідомим застосуванням різноманітних мовних засобів. Таке вживання мови цілеспрямовано впливає на соціальний, міжособистісний та ментальний стан та поведінку слухача/читача, спрямовуючи його дії неправильним шляхом. Іntenціональність є одним з основних параметрів маніпуляції, що здійснює деструктивний ефект на індивіда, групу чи громадськість загалом. Залежно від обсягу та спрямованості маніпуляційних настроїв та інтенцій, які часто виходять за межі моралі, маніпулятор намагається перевернути реальність, спотворити факти і помилковими аргументами та доказами, які лише здаються переконливими, піднести свою суб'єктивну точку зору як істину. Це передбачає застосування певних тактик, які забезпечують успіх маніпулятора» [6, с. 26].

Дійсно, можна погодитися з авторами. Маніпуляція може здійснювати маніпулятивний вплив [6].

За українським дослідником Я. Табінським, «визначення «маніпуляція», за словниковим тлумаченням, означає дію з об'єктами із певними намірами або ж цілями. З латинської мови слово manus – рука, manipulus – пригорща, жменя, від manus і pre – наповнювати. У переносному значенні в більшості випадків маніпуляцію трактують як метод чи спосіб впливу на людей або ж управління ними.

Поняття маніпулятивної пропаганди розглядає професор Василь Лизанчук у своєму підручнику «Інформаційна безпека України: теорія і практика». Автор з'ясує, що маніпуляція – це вид духовного, психологічного впливу, який потребує значної майстерності і знань. Переважно мішенню дій маніпулятора є дух, психічні структури людської особистості. Ідеологічна машина використовує особливі формати маніпулятивної пропаганди такі як метод «гнилого оселедця», тобто медіа підбирають брехливе звинувачення і спрямовують на те, щоб викликати широке публічне обговорення» [2, с. 91].

Отже, серед сучасних наукових публікацій можна виділи імена трьох науковців – це С. Гаспарян, З. Хайрапетян та Я. Табінський.

Мета статті – дослідити та проаналізувати проблему маніпуляції в контексті англomовного політичного дискурсу. Реалізація мети передбачає вирішення таких завдань: 1) проаналізувати феномен маніпуляції як проблему англomовного політичного дискурсу; 2) запропонувати авторське визначення терміну маніпуляція.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з Вікіпедією, маніпуляція або психологічна маніпуляція – це «хитрість, спрямована на вплив або контроль над іншою людиною, як правило, у спосіб, який сприяє досягненню особистих цілей. Використані методи спотворюють або орієнтують сприйняття співрозмовником реальності, зокрема шляхом спокушання, навіювання, переконання та недобровільного чи згодного підпорядкування. Визначення цього терміну різняться залежно від конкретно включеної поведінки, залежно від культури та того, чи стосується воно загальної популяції чи

використовується в клінічних контекстах. Маніпуляція зазвичай вважається нечесною формою соціального впливу, оскільки вона використовується за рахунок інших.

Схильність до маніпуляції може виникати внаслідок розладів особистості кластера В, таких як нарцисизм, антисоціальний розлад особистості та прикордонний розлад особистості (зазвичай шляхом удавання занепокоєння або використання лестоців, ..., емоційного шантажу, бомбардування любов'ю або спокушання для отримання прихильності або щоб уникнути залишення). Маніпуляція також корелює з вищим рівнем емоційного інтелекту і є головним компонентом особистісного конструкту, що отримав назву «макіавеллізм» [7].

Отже, в феномені маніпуляції міститься мовний вплив. Мовний вплив – це здатність мови впливати на свідомість, позасвідоме і в цілому поведінку людей. Цей вплив здійснюється за допомогою різноманітних мовних засобів, таких як лексика, граматики, синтаксис, а також невербальних засобів, таких як жести індивідів, їхня міміка, їхні пози і способи оформлення і викладу тексту.

Мовна діяльність у політичному дискурсі є складним і багатограним процесом, який залежить від багатьох факторів, як мовних, так і немовних. Політичний діяч, який прагне переконати свою аудиторію, повинен враховувати як особистісні характеристики адресата, так і контекст ситуації. Він повинен також уміти створювати тексти, які будуть впливати на емоції, свідомість та позасвідоме аудиторії.

Отже, політик або іншими словами політичний діяч використовує мову як інструмент впливу на свідомість і поведінку людей. Він будує свою промову відповідно до психологічних закономірностей, враховуючи учасників спілкування, цілі, соціальні норми та культурні традиції. Таким чином, політика і влада мають свій філологічний, лінгвокультурологічний, особливий вимір, оскільки вони не існують поза мовою і культурою.

Згідно з Харківським національним університетом імені В. Н. Каразіна, «Оскільки маніпуляція суспільною свідомістю стала технологією, з'явилися професійні працівники, що володіють цією технологією (або її частинами).

До людей, свідомістю яких маніпулюють, ставляться не як до особистостей, а як до об'єктів, особливого роду речей, які позбавлені волі вибору. Маніпуляція – це частина технології влади, а не вплив на поведінку друга чи партнера.

Маніпулятор для управління натовпом використовує її соціальні, релігійні, культурні, етнічні та гендерні переваги і переконання, що служать основою загальної самоідентифікації групи. Необхідною умовою маніпуляції служить присутність образу ворога, організуючого натовп як ціле. Легендарний крик натовпу: «Розіпни Його!» – служить найдавнішим свідченням формування керованої натовпу на основі релігійних установок і яскравого образу ворога.

Формування керованої натовпу за допомогою серії маніпуляцій стає ключовим інструментом процесу легітимізації і делегітимізації владних інститутів в сучасному світі» [4].

Маніпуляція в англomовному політичному дискурсі – це інструмент, який використовується для того, щоб політика проникала в свідомість і поведінку людей на позасвідомому рівні від англomовних речень та абзаців маніпулятивного звертання. Для цього використовуються різні прийоми, від простих, таких як використання займенника «ми» замість «я», до складних, таких як мовна гра, яка дозволяє створювати множинність смислів [5].

Згідно з «Психологічною енциклопедією», існують наступні ознаки психологічної маніпуляції:

«1. **Постійне відчуття провини.** Якщо ви постійно відчуваєте, що ви робите щось не так, навіть коли це не відповідає реальності, це може бути наслідком маніпуляції.

2. **Відчуття невпевненості.** Маніпулятори часто стараються підірвати вашу впевненість у собі, щоб ви більше поклалися на них.

3. **Залежність від думки інших.** Якщо ви відчуваєте, що ви не можете приймати рішення без консультації з іншими або без їхньої згоди, це може бути ознакою маніпуляції.

4. **Постійне наполягання.** Маніпулятори можуть постійно настоювати на вас робити щось, що ви не бажаєте робити, і відчувати вас провинними за відмову» [3].

Маніпуляція – це мистецтво впливу на емоційну складову людини. Це можна зробити за допомогою мови, використовуючи слова, які мають емоційний відтінок. Наприклад, щоб викликати гнів, можна використовувати слова «агресія», «війна», «захоплення». А щоб викликати співчуття, можна використовувати слова «бездомні», «сироти», «хворі».

Маніпуляція – це зброя емоцій. Вона використовує слова, щоб викликати в людині певні почуття, які потім впливають на її думки і дії.

Дослідження мовного маніпулювання є складним завданням, оскільки досліднику

не завжди вдається зрозуміти, чи маніпулює спікер співрозмовником навмисно, чи просто використовує прийоми мовної виразності.

Синтаксис англomовного політичного дискурсу – це потужний інструмент, який може бути використаний для впливу на думки та почуття аудиторії. Вибір синтаксичної позиції агенса може бути одним із способів маніпуляції аудиторією [1].

Висновки. Отже, маніпуляція в англomовному політичному дискурсі – це слово з негативним відтінком, але в дійсності вона присутня у всіх мовних висловлюваннях. Будь-

яка успішна комунікація – це маніпуляція, навіть якщо вона не має негативних наслідків.

Як висновок, ми можемо сформулювати наше власне, авторське визначення терміну маніпуляція в контексті англomовного політичного дискурсу. Отже, маніпуляція – це одна з форм проблеми смерті та безсмертя особистості, яка проявляється у свідомому та/чи позасвідомому бажанні впливати на інших людей за допомогою англomовного політичного дискурсу та інших видів дискурсу з метою підкорити інших індивідів своїй волі, егоїстичним намірам та егоцентричним бажанням.

Література:

1. Прокопенко А. Стилістичні засоби синтаксису в політичному дискурсі (на матеріалі англomовних теледебатів). 2015. URL: https://www.academia.edu/86465522/Стилістичні_засоби_синтаксису_в_політичному_дискурсі_на_матеріалі_англomовних_теледебатів (дата звернення: 17.12.2023).
2. Табінський Я. Маніпуляція у фотожурналістиці під час інформаційної війни. *Вісник Львівського університету. Серія : Журналістика*. 2019. Випуск 45. С. 90–99. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Visnyk-45-druk.pdf#page=90> (дата звернення: 17.12.2023).
3. Український психологічний хаб. Психологічна енциклопедія. Ознаки психологічної маніпуляції. URL: <https://www.psykholoh.com/post/психологічна-маніпуляція-це> (дата звернення: 17.12.2023).
4. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Тема 1. Маніпуляція: визначення, підходи до вивчення. URL: <http://socio.karazin.ua/resources/941ddffc75adf9fd96411cc79168a381.pdf> (дата звернення: 17.12.2023).
5. Ясакова Н. Ми замість я: семантика і прагматика. 2017. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/9e850adb-140c-4af6-8575-c106e7da34aa> (дата звернення: 17.12.2023).
6. Gasparayan S., Hayrapetyan Z. Manipulative tactics employed by azerbaijani authors in online media resources. *Cognition, communication, discourse*. № 21. 2020. P. 25–35. URL: <https://periodicals.karazin.ua/cognitiondiscourse/article/view/16726> (дата звернення: 17.12.2023).
7. WikipediA Manipulation (psychology). URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Manipulation_\(psychology\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Manipulation_(psychology)) (дата звернення: 17.12.2023).

References:

1. Prokopenko A. (2015). Stylistychni zasoby syntaksysu v politychnomu dyskursi (na materialy anhlomovnykh teledebativ) [Stylistic means of syntax in political discourse (on the material of English-language TV debates)]. Retrieved from https://www.academia.edu/86465522/Стилістичні_засоби_синтаксису_в_політичному_дискурсі_на_матеріалі_англomовних_теледебатів [in Ukrainian].
2. Tabins'kyu YA. Manipulyatsiya ū fotozhurnalistytsi pid chas informatsiynoyi viyny [Manipulation in photojournalism during the information war]. *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriya : Zhurnalistyka*. 2019. Vypusk 45. S. 90–99. Retrieved from <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Visnyk-45-druk.pdf#page=90> [in Ukrainian].
3. Ukrayins'kyu psykholohichnyy khab. Psykholohichna entsyklopediya. Oznaky psykholohichnoyi manipulyatsiyi [Signs of psychological manipulation]. Retrieved from <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Visnyk-45-druk.pdf#page=90> [in Ukrainian].
4. Kharkivs'kyu natsional'nyy universytet imeni V. N. Karazina Tema 1. Manipulyatsiya: vyznachennya, pidkhody do vyvchennya [Topic 1. Manipulation: definition, approaches to study]. Retrieved from <http://socio.karazin.ua/resources/941ddffc75adf9fd96411cc79168a381.pdf> [in Ukrainian].
5. Yasakova N. (2017). My zamist' ya: semantyka i prahmatyka [We instead of I: semantics and pragmatics]. Retrieved from <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/9e850adb-140c-4af6-8575-c106e7da34aa> [in Ukrainian].
6. Gasparayan S., Hayrapetyan Z. (2020). Manipulative tactics employed by azerbaijani authors in online media resources. *Cognition, communication, discourse*. № 21. P. 25–35. Retrieved from <https://periodicals.karazin.ua/cognitiondiscourse/article/view/16726> [in English].
7. WikipediA Manipulation (psychology). Retrieved from [https://en.wikipedia.org/wiki/Manipulation_\(psychology\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Manipulation_(psychology))